

Клифърд Саймък
Нещото в камъка

I

Той изкачваше планината и разбираше какво бе преживяла тя във времето на геологическите размествания. Заслуша се към звездите и записа буква по буква онова, което те казваха. Той бе намерил съществуването, скрито в камъка. Беше се покатерил на дървото, което в друго време бе обитавано само от дивите котки, за да достигне пещерата, издълбана от годините и водата направо върху голата скала. Живееше сам в стара, паянтова ферма, кацнала на високия хребет, надвесил се над мястото, където се сливаха двете реки. А съседът му, който бе изключително лош човек, замина за общинския съвет на петдесет километра оттук, за да каже на шерифа, че този гадател на хълмовете и звезден слушател е крадец на кокошки.

* * *

Шерифът пристигна след седмица, прекоси двор и се упъти към мъжа, седнал в люлеещия се стол върху верандата, гледаща към реките и хълмовете. Той застана в основата на стълбите, водещи към верандата.

– Аз съм шериф Харли Шепърд – рече той. – Просто минавах оттук. Доста време не съм идвал в тази част на гората. Вие сте нов тук, нали?

Човекът се изправи и посочи към другия стол.

– От три години съм тук – рече той. – Името ми е Уолъс Дейниълс. Елате да седнете при мене.

Шерифът се изкачи по стълбите, здрависа се с човека и седна до него на стола.

– Вашата ферма не произвежда за пазара – каза шерифът.

Полето бе потънало в бурени, стигащи чак до оградата на двора.

Дейниълс поклати глава.

– Стопанство за собствени нужди, така да се каже. Няколко кокошки-носачки заради яйцата; една-две крави заради млякото и маслото; няколко шопара за месо... съседите ми помагат в коленето. И градина имам разбира се, но това горе-долу е всичко.

– Така е – обади се шерифът. – Мястото е съсипано. Старият Еймъс Уилямс го остави на разрухата. Той не беше добър стопанин.

– Почвата си почива сега – рече Дейниълс. – Трябват й десет години... може би дори двадесет... и отново ще е готова за сеитба.

Единственият богат урожай за сега е от зайци, мармоти и полски мишки. Намират се, естествено и много птици. Имам едно чудесно ято от пдпдъдци. Най-хубавото, което някога съм виждал!

– На времето тук се въдеха много катерици – рече шерифът. – И миещи мечки. Предполагам, че още ги има. Вие ловец ли сте, мистър Дейниълс?

– Нямам пушка – отвърна Дейниълс.

Шерифът се отпусна в стола, поклащайки се леко напред-назад.

– Местността тук е много красива – заяви той. – Особено, когато жълтеят листата. Има много широколистни дървета и се обагрят в най-различни цветове. Разбира се тази ваша земя е дяволски трудна за обработване. Много е стръмно тук, но е много красиво.

– Стара местност е – рече Дейниълс. – Преди четиристотин милиона години тук е имало море, което се е оттеглило. Мястото е било суша от преди края на силурийския период. С изключение на земите, които са на север, върху Канадската плоча, в страната не можете да намерите толкова стара местност като тази.

– Геолог ли сте, мистър Дейниълс?

– Не съвсем. Просто се интересувам, това е всичко. Заклет аматьор съм. Имам нужда от нещо, което да ми запълва времето и обичам да си правя екскурзии, да се катеря и да обхождам тези планини. А когато човек прави това, няма как да не се срещне лице в лице с геологията. Интересът ми се събуди. Открих няколко вкаменелости от брахиоподи и се зачудих. Писах да ми изпратят някои книги за тях и ги прочетох. И нещата се навързаха...

– Брахиоподи ли?! Да не говорите за динозаври или нещо такова? Никога не съм мислил, че тук някога е имало динозаври.

– Не са динозаври – рече Дейниълс, – по-ранна форма на живот са. Поне тези, които намерих. Те са малки – нещо от рода на мидите или стридите. Но черупките им са свързани по различен начин. Някогашните брахиоподи са измрели преди милиони години. Обаче и в наши дни все още се намират брахиоподи. Е, не са кой знае колко много.

– Сигурно е много интересно.

– За мене е така – отвърна Дейниълс.

– Познавахте ли се със стария Еймъс Уилямс?

– Не, той бе умрял, още преди да се настаня тук. Купих мястото от банката, която уреждаше имуществото му.

– Особен чешит беше – рече шерифът. – Враждуваше с всичките си съседи. Особено с Бен Адамс. Той и Бен години наред се караха за

оградата, която ги разделяше. Бен казваше, че Еймъс не пожелал да я поправи. А Еймъс твърдеше, че Бен я бутнал и после уж без да иска вкарал говедата си в ливадата му. Как се разбирате с Бен?

– Добре – отвърна Дейниълс. – Нямаме проблеми. Аз почти не го познавам.

– И Бен не произвежда много за пазара – каза шерифът. – Ходи на лов и за риба, събира сен-сен¹, залага капани през зимата и от време на време търси руда.

– В планините има руда – рече Дейниълс. – Олово и цинк. Но добиването ще излезе по-скъпо от самите минерали... тоест при сегашните цени.

– Бен винаги има тайни планове – каза шерифът. – Винаги се захваща с невъзможни неща. И е направо отворителен човек. Непрекъснато си пъха носа, където не му е работата и винаги докарва бели на хората. Обаче не бих искал такъв като него да ми е враг. Онзи ден дойде да ми се оплаче, че някой му крадял кокошките. На вас не ви липсват кокошки, нали?

Дейниълс се усмихна.

– Има една лисица, която от време на време събира нещо като дапък от всеки opak чешит. Но аз не ѝ се сърдя.

– Бе чудна работа – поде отново шерифът, – открадни му на фермера нищо и никакво пиле и той вдига врява до бога! Е, не стига до съд разбира се, но стопаните много се дразнят от тая работа.

– Ако на Бен му изчезват пилета – рече Дейниълс, – почти съм сигурен, че моята лисица е виновна за това.

– Вашата лисица ли?! Говорите така, сякаш я притежавате.

– Не, разбира се. Никой не може да притежава лисица, но тя живее в тези планини с мене. Предполагам, че сме съседи От време на време я виждам и я наблюдавам. Може би това означава, че притежавам част от нея. Обаче не бих се изненадал, ако тя ме наблюдава повече, отколкото аз нея. Движи се много по-бързо от мене.

Шерифът стана енергично от стола си.

– Никак не ми се иска да тръгвам – рече той. – Признавам, че си починах, докато седях тук, говорих с вас и гледах планините. Навярно и вие често ги съзерцавате.

– Доста често – отвърна Дейниълс.

* * *

1. Вид лековито растение (Б. пр.)

Той седеше на верандата и гледаше как гюрука на шерифската кола подскача надолу по склона, докато накрая се изгуби от погледа му.

За какво беше цялата тази работа, чудеше се Дейниълс. Шерифът не беше минал просто ей тъй. Изпълняваше някаква задача. Всичкото празно и приятелско дърдорене не беше без нищо и по време на разговора той успя да зададе сума въпроси.

Навярно беше нещо, свързано с Бен Адамс? Обаче срещу Бен Адам не можеше да се каже кой знае какво, освен че беше мързелив до мозъка на костите си. Мързелив като невестулка. Сигурно шерифът бе подочул нещо за контрабандната ракия на Адамс и бе дошъл да провери, надявайки се някой съсед да се разприказва. Обаче никой нямаше да го направи разбира се, защото всъщност не беше тяхна работа, а и варенето на ракия не бе създадо никакви неприятности. Бен произвеждаше съвсем малко алкохол и изобщо не можеше да има неприятности. Той беше толкова мързелив във всичко, че не можеше да създаде и проблеми.

Някъде надолу по склона се чу звън на хлопки. Двете крави найсетне се прибраха у дома. „Сигурно е много по-късно, отколкото си мисля“, каза си Дейниълс. Не че много го беше грижа колко е часът. Вече месеци наред не се интересуваше от това – откакто си разби часовника, когато падна от скалата. Изобщо не си даде труд да го поправи. Не му трябваше ръчен часовник. В кухнята имаше един разнебитен, стар будилник, ала той бе толкова капризен и безотговорен, че на него не можеше да се разчита. Дейниълс почти не му обръщаше внимание.

След малко, мислеше си Дейниълс, той трябваше да стане от стола си и да се залови за работа – да издои кравите, да нахрани прасетата и кокошките, да събере яйцата. тъй като градината не бе разработена, нямаше и много работа по нея. Тези дни щеше да обере тиквичките и да ги складира в мазето, а трите големи тикви трябваше да закара долу у Пъркинс за децата му, за да могат да си направят фенерите за празника на духовете². Зачуди се дали той да не изреже фигурите или да остави децата сами да ги направят.

Кравите обаче бяха още далече и Дейниълс имаше малко време. Той се бе настанил удобно върху стола си и се взираше в планините.

Докато ги гледаше те започнаха да се променят.

Когато видя явлението за първи път, Дейниълс се изплаши малко, но сега бе свикнал вече.

Докато ги наблюдаваше, планините се промениха и станаха съвсем

2. Halloween (англ.) – 1-ви ноември. От големи тикви се изрязват фенери (Б. пр.)

различни – съвсем друга растителност и съвсем непознати животни.

Този път видя динозаври: цяло стадо, но не бяха големи. Най-вероятно бяха от средния триаски период. Този път обаче щеше да гледа отдалече – той самият нямаше да участва. Щеше само от от разстояние да гледа какво представляваше праисторическия период и нямаше да се остави да бъде въввлечен, както толкова често се случваше.

Приятно му беше, но имаше и работа, която трябваше да свърши.

КАкво ли друго можеше да прави, освен да гледа, питаше се Дейниълс за кой ли път. Той не се интересуваше нито от динозаврите, нито от първите амфибии, нито от другите същества, които се разхождаха едно след друго из планината.

Най-много го тревожеше онова другото същество, което лежеше, заровено дълбоко под варовиковите скали на Платвил.

Би трябвало още някой да научи за него. Знанието за това трябваше да се пази живо така, че в бъдеще (навярно след още сто години), когато технологията достигнеше необходимото ниво, при което човек би могъл да се справи с проблема, той да можеше да влезе в контакт с (и може би да освободи) обитателя на камъка.

* * *

Разбира се трябваше да има данни – писмени данни. Дейниълс щеше да се погрижи за това. Той вече водеше дневник – описваше всяка седмица (понякога всеки ден). Беше разказ за онова, което бе видял, чул и научил. Имаше вече три дебели тетрадки, изписани с неговия ясен почерк, а чевъртата бе запълнена повече от половината. Всичко бе записано откровено и подробно, и толкова обективно, колкото бе във възможностите му.

Но кой ли би повярвал на написаното от него? И още по-важно, кой би си дал труда да го прочете? По всяка вероятност тетрадките щяха да събират прах върху някоя лавица докато свят светуваше и ничия ръка нямаше да се докосне до тях. А дори и след време, някъде в бъдещето, някой да свалеше тези томове, да издухаше насъбралия се прах и да ги прочетеше, щеше ли този някой да повярва?

Отговорът бе ясен. Дейниълс трябваше да убеди някого. Думи, написани от някого, който отдавна бе изгнил в земята (при това бе особена репутация), можеха лесно да бъдат пренебрегнати, като плод на трескаво съзнание. Но ако успееше да накара някой добре известен учен да го изслуша и да сложи подписа си под написаното, събитията, които се случваха в планините и които се съдържаха в тях, щяха да бъдат

положени върху здрава основа, достойна да бъде изследвана в даден бъдещ момент.

Някой биолог може би? Или невропсихиатър? Или палеонтолог?

Навярно нямаше значение в каква област работеше ученият. Просто бе достатъчно да слуша, без да се смее. Беше извънредно важно да го изслуша, без да се смее.

Седнал на верандата, загледан в планините, осеяни с пасящи динозаври, звездният слушател си спомни онзи ден, в който бе отишъл да се срещне с палеонтолога.

* * *

– Бен, – рече шерифът, – ти си влязъл май в наказателното поле. Тоя човек Дейниълс никога не би крал пилета. Той си има свои.

– Въпросът е – рече Адамс, – как се е сдобил с тях.

– Няма смисъл – поде отново шерифът. – Той е джентълмен. Личи от начина, по който говори. Образован човек е.

– Ако е джентълмен, какво прави тук? – попита Адамс. – Това място не е за джентълмени. Появи се преди две-три години и се нанесе тук. Оттогава никаква работа не е захващал. Само скитосва нагоре-надолу из планините.

– Той е геолог – рече шерифът. – Или поне се интересува от геологията. Нещо като хоби му е. Каза ми, че търси вкаменелости.

Адамс застана нащрек, подобно на куче, надушило заек.

– Така значи – рече той. – Бас държа, че не търси вкаменелости.

– Така ли? – извиси глас шерифът.

– Търси руда – рече Адамс. – Прави разкопки, ето с какво се занимава. Тези планини гъмжат от полезни изкопаеми. Трябва само да знаеш къде да ги търсиш.

– Ти доста време вече търсиш – забеляза шерифът.

– Аз не съм геолог. Един геолог би имал голямо предимство. Той познава скалите и тъй нататък.

– Не ми изглеждаше на такъв, който търси руда. Просто се интересува от геология и това е всичко. Намерил е някакви вкаменелости от миди.

– Може да търси пещери със съкровища – рече Адамс. – Навярно има карта или нещо подобно.

– Дяволски добре знаеш, че тук няма пещери със съкровища – каза шерифът.

– Трябва да има – настоя Адамс. – Преди много време тук са

идвали французите и испанците. И много са си падали по съкровищата, тези французи и испанци. Все златни мини са търсели и вечно са криели съкровища в пещерите. Там, в онази пещера над реката откриха скелет в испански доспехи и скелет на мечка с меч, застанал точно там, където би трябвало да е стомахът ѝ.

– Това е само слух – рече шерифът с презрение. – Някакъв смахнат глупак започна всичко, но не беше вярно. Дойдоха хора от университета и се опитаха да изследват тази работа, обаче се оказа, че няма и дума истина.

– Но Дейниълс ходи по пещерите – рече Адамс. – Виждал съм го. С часове стои в онази пещера долу при Кет Ден Пойнт. И винаги се изкачва по едно дърво, за да може да се вмъкне вътре.

– Ти го следиш?!

– Ами да, разбира се, че го следя. Намислил е нещо и искам да зная какво е то.

– Гледай да не те спипа – рече шерифът.

Адамс реши да пусне думите му покрай ушите си.

– Е, както и да е – рече той, – ако няма пещери, то поне има много олово и цинк. Човекът, който го изрови, ще направи милиончето.

– Но не и преди да намери капитал, с който да финансира добиването – отбеляза шерифът.

Адамс порови с тока на обувката си в пръстта и рече колебливо:

– Значи смяташ, че е чист?

– Казва, че и на него му изчезват пилета. Някаква лисица ги откъмвала. По всяка вероятност това е станало и с твоите кокошки.

– Щом лисица му откъмва пилетата, защо тогава не я застреля? – попита Адамс.

– Той не се ядосва за това. Изглежда мисли, че лисицата има право. Дори няма пушка.

– Ами щом няма пушка и сам той не се интересува от лов, тогава защо не остави другите хора да ловуват? Не дава нито на мене, нито на момчетата ми да се приближим до имението му с пушки. Навсякъде е оградил. Това направо не е по съседски! Ето едно от нещата, заради които не се разбираме с него. Винаги сме ловували там. Старият Еймъс беше труден човек, но не се интересуваше дали ловуваме или не. Винаги сме ловували и никой не ни е пречил. Та нали ловът е позволен?! И си мисля, че всеки може да ловува където си поиска!

Седнал на пейката върху спечената земя пред разнебитената къща, шерифът се огледа наоколо – погледна кокошките, ровещи тревожно с

крака в пръстта, мършавата хрътка, която дремеше под сянката и помръдваше козината си, за да отпъди няколкото мухи, погледна въжето за пране, закрепено между двете дървета и увиснало под тежестта на дрехите и хавлиените кърпи, погледна и коритото – с единия си край върху скамейката за пране, поставена отстрани на къщата.

„Господи“, помисли си шерифът, „този човек не може да няма време да направи свестен простор за прането си, вместо това най-обикновено въже между дърветата!“

– Бен – рече той, – ти се опитваш да създаваш проблеми. Мразиш Дейниълс – човек, който живее във ферма, но не се занимава със селскостопанска работа и се сърдиш, че не те пускаш да ловуваш в неговите земи. Той има право да живее, където си поиска и има право, да не ти разрешава да ловуваш на негова територия. Ако бях на твое място, не бих се занимавал с него. Не е нужно да го харесваш или да имаш каквото и да било с него... обаче не се опитвай да отправяш към него фалшиви обвинения. Той може да те съди за това.

II

Той влезе в кабинета на палеонтолога и в първия миг не можа да забележи човека, седнал в дъното на стаята зад отрупано с книги бюро. Целият кабинет беше отрупан. Имаше дълги маси, покрити с каменни отломки и вкаменелости. Тук-там бяха струпани купища изписани листа. Стаята бе голяма и зле осветена. Беше прашно и подтискащо място.

– Докторе? – извиси глас Дейниълс. – Вие ли сте доктор Торн?

Човекът се изправи и остави лулата си в препълнения пепелник. Беше едър, як, със сребрееща коса, която изглеждаше четинеста и непокорна. Лицето му бе набраздено и загрубяло от времето. Тръгна към него, клатейки се като мечка.

– Вие сигурно сте Дейниълс – рече той. – Да, сега виждам, че сте вие. Записал съм ви в тефтера си за три часа. Толкова се радвам, че успяхте да дойдете.

Доктор Торн стисна в мечата си лапа ръката на Дейниълс и посочи към другия стол до бюрото. После седна, взе отново лулата си от препълнения пепелник и започна да я пълни с тютюн от голямата кутия, поставена на бюрото му.

– В писмото си вие ми съобщавате, че искате да ме видите във връзка с нещо важно – подхвана отново доктор Торн. – Нали всички все това казват? Обаче във вашето писмо сигурно е имало още нещо... някаква настойчива искреност. Разбирате ли, аз нямам време, за да се срещам с всички хора, които ми пишат. Всички те винаги са откриватели на нещо. А вие, мистър Дейниълс? Какво е вашето откритие?

– Докторе – подзе Дейниълс, – не зная как да започна историята за онова, което искам да ви кажа. Може би е най-добре да ви съобщя първо, че нещо стана с мозъка ми.

Торн запали лулата си.

– В този случай – каза той уклончиво, – навярно не аз съм човекът, с когото би трябвало да говорите. Има други хора...

– Не, не това имам предвид – рече Дейниълс. – Не ми трябва лекар. Добре съм както физически, така и психически. Преди пет години претърпях пътна злополука. Жена ми и дъщеря ми починаха, а аз бях тежко ранен и...

– Моите съболезнования, мистър Дейниълс.

– Благодаря... но това е вече минало. Известно време ми беше

много тежко, но успях криво-ляво да се съвзема. Не по тази причина съм тук. Казах ви, че бях тежко ранен...

– Мозъчна травма?

– Съвсем лека. Или поне така казаха лекарите – съвсем лека контузия, която щеше бързо да премине. Най-лошото беше счупените ми ребра и разкъсване на белия дроб.

– Но сега сте добре, нали?

– Съвсем здрав съм – отвърна Дейниълс. – Но от катастрофата мозъкът ми е някак различен. Сякаш имам нови сетива. Виждам и разбирам неща, които изглеждат невъзможни.

– Искате да кажете, че имате халюцинации?

– Не са халюцинации – сигурен съм. Мога да виждам в миналото.

– Какво имате предвид с това „да виждам в миналото“?

– Нека се опитам да ви обясня – рече Дейниълс, – точно как започна всичко. Преди няколко години купих една ферма в югозападен Уискънсин – място, в което да се зароя, да се скрия. След като жена ми и дъщеря ми вече ги нямаше, аз отбягнах хората и все още се криех, но имах нужда от къща, в която да си ближа раните. Може да ви звучи като самосъжаление, само че не е така. Опитвам се обективно да ви обясня защо постъпих така и защо купих фермата.

– Да, разбирам – отвърна Торн, – но не съм сигурен, че скриването от света е било най-разумното нещо за вас.

– Навярно не, но за мен тогава това беше решение. А и добре ми потръгна. Влюбих се в природата там. Тази част от Уискънсин е прастара. Преди четиристотин милиона години там е имало море. По някаква причина въпросната земя не е била осеяна с ледници през ледниковия период. Променила се е разбира се, но само в резултат на атмосферните влияния. Не е имало големи геологически размествания, нито силни ерозии. Нищо не я е безпокоило особено.

– Мистър Дейниълс – рече Торн малко раздражено, – не виждам какво общо може да има всичко това...

– Извинете ме. Просто се опитвам да ви запозная с предисторията на това, за което дойдох да ви кажа. Започна много бавно и аз си помислих, че или полудявам и виждам неща, доказващи много по-сериозна мозъчна травма, отколкото лекарите бяха предполагали... или просто най-сетне откачам след трагедията. Започнах, видите ли, дълго да бродя из планината. Природата там е девствена, сурова и красива. Харесваше ми да се скитам сам. Ходенето ме изморяваше и нощем спях добре. Но на моменти планината се променяше... отначало едва забележимо... по-

късно повече, а накрая тя се превърна в място, което никога не бях виждал не само аз, но който и да било друг.

Торн го изгледа навъсено.

– Искате да кажете, че планината се е превърнала в прастара местност?

Дейниълс кимна.

– Странна растителност – особени дървета. В онези времена разбира се не е имало трева, а подрастителност, състояща се от папрати и храсти... непознати зверове и чудати летящи същества. Саблезъби тигри и мастодонти, птерозаври и юинтатери, и...

– Всички наведнъж – прекъсна го Торн. – Едновременно?

– Ни най-малко! Периодите, които виждам, изглеждат истински. Всичко си беше на мястото. Отначало не знаех... но, когато се уверих, че не халюцинирам, поръчах да ми изпратят книги. Започнах да чета. Никога няма да бъда специалист разбира се, нито геолог, нито палеонтолог, но научих достатъчно, за да мога да разграничавам един период от друг и да зная какво всъщност наблюдавам в планината.

Торн извади лулата от устата си и я остави в пепелника, прокарвайки едрата си длан през своята буйна коса.

– Невероятно е – рече той. – Просто не може да бъде. Казахте, че това е започнало постепенно и бавно, нали?

– Първо на първо беше доста неясно – миналото някак мъгляво се наслаждаваше върху настоящето, после настоящето бавно избледняваше, а миналото се настаняваше на неговото място – истинско и неоспоримо. Но сега е различно. От време на време се появяват проблясъци, когато настоящето отстъпва на миналото... в повечето случаи обаче промяната настъпва като от магическа пръчка. Сегашният миг изчезва изведнъж и аз се озовавам в миналото. Навсякъде около мене само минало! И никакво настояще!

– Но вие всъщност не сте в миналото... искам да кажа, физически?

– В някои случаи изобщо не съм. Стоя си в настоящето, а далечните планини или долината на реката се променят. Но обикновено всичко около мене се променя, макар че най-странното нещо е, както и вие казвате, че всъщност аз не съм в миналото. Виждам го и ми се струва достатъчно истинско, за да не го забелязвам. Мога да се доближа до дадено дърво, да го докосна с ръка и да го почувствам, че е там. Но изглежда аз не мога да окажа никакво влияние върху миналото – като че ли изобщо не съм там. Зверовете не ме виждат. Приближавал съм се на метър от динозаврите. Те нито ме виждат, нито ме чуват, нито надувшат. Ако го

бяха сторили, да съм умрял вече десет пъти. Все едно, че се движа във филм с три измерения. В началото много се тревожех за евентуалните различия в земната повърхност: да не се събудя изведнъж от разходката си в миналото, заровен до кръста в някое възвишение, което отдавна би трябвало да е изчезнало. Но не става по този начин. Първо вървя в настоящето, а после изведнъж – в миналото. Като че ли някъде по пътя има врата, която отварям и преминавам от другата страна. Казах ви, че всъщност не съм точно в миналото... но не съм и в настоящето. Опитах се да се снабдя с известно доказателство. Взех със себе си камера и направих снимки. Когато проявих филмите, върху тях нямаше нищо. Нямаше го миналото, но по-важното беше, че го нямаше и настоящето. Ако бях халуцинирал, камерата трябваше да улови настоящето. Но очевидно нямаше нищо, което камерата ми би могла да регистрира... Помислих си, че сигурно се е повредила или че съм сложил некачествена лента. Затова направих опит с няколко камери и няколко различни ленти, но нищо не се получи. Снимки не станаха. Все пак опитах да взема нещо друго. Когато се появиха цветя, откъснах няколко. Беше много лесно, но щом се върнах в настоящето, се оказах с празни ръце. Опитах се да взема и други доказателства. Мислех си, че не мога да взема само живи организми като цветята. Затова се помъчих да се сдобия с доказателства от нежива материя като камъните, обаче не успях... не успях нищо да донеса в настоящето.

– Ами не използвахте ли скициник?

– Мислех по въпроса, но не използвах скициник, защото не умея да скицирам... освен това каква полза? Скициникът щеше да е празен.

– Но не сте опитали, нали?

– Не – отвърна Дейниълс, – никога. От време на време все пак аз правя скици, обаче само след като се върна в настоящето. Не винаги... но понякога, по памет. Ала както казах вече, не умея много да скицирам.

– Не зная – рече Торн. – Наистина не зная. Всичко това звучи невероятно. Но ако все пак има нещо... Кажете ми, не изпитвахте ли страх? Разказвате ми съвсем равнодушно и делово. Обаче в началото сигурно сте се страхували.

– Да, в началото – отвърна Дейниълс. – Вцепених се. Не само се уплаших, ами направо изпитах физически страх: уплаших се за живота си, затова, че сигурно съм попаднал някъде, откъдето нямаше изход... а също и затова, че може би съм полудял. А и каква самота изпитах!!!

– Какво имате предвид като казвате „самота“?

– Може би това не е точната дума. Не бях където трябва! Нямах право!!! Стоях изгубен и слисан там, където още не се бе появил човекът и щеше да дойде чак след милиони години. Бях в един толкова чужд свят, че ми идеше да се свия някъде и да треперя. Но не светът около мене, а аз бух чуждият. От време на време все още изпитвам същото чувство. Аз разбира се познавам това усещане и съм подготвен да не му се поддавам, но понякога то успява да ме завладее. Чужденец съм за въздуха и светлината на онова друго време... всичко това е нереално разбира се.

– Не непременно – рече Торн.

– Обаче най-големият ми страх вече го няма. Страхът, че съм полудял. Сега съм сигурен, че съм наред.

– Откъде сте сигурен? Как може човек да е сигурен?

– Зверовете... съществата, които виждам...

– Искате да кажете, че ги разпознавате от илюстрациите на книгите, които четете?

– Не, не е това! Ни най-малко! Картините ми помогнаха естествено, но всъщност е точно обратното... не приликите, а различията. Разбирате ли, нито един от зверовете не е точно такъв, какъвто е показан на илюстрациите в тези книги. Някои изобщо не приличат на тях, нито пък на образците, възстановени от палеонтолозите. Ако беше така, сигурно още щях да си мисля, че халюцинирам, че онова, което виждам, е повлияно от видяното и прочетеното от мене в книгите. Щях да си помисля, че подхранвам въображението си с предишни знания. Но тъй като случаят изобщо не беше такъв, то логично бе да заключа, че онова, което виждах, бе истинско. Как можех да предположа, че тиранозаврите имат гуши с всички цветове на дъгата?! Откъде можех да допусна, че саблезъбите тигри ще имат кичури от косми на ушите си?! Откъде можех да зная, че огромните, грохотни чудовища на Еоцена имат кожи, нашарени като козината на жирафа?

– Мистър Дейниълс – рече Торн, – имам доста резерви към онова, което току-що ми разказахте. Всяка фибра от мозъка ми, изучавал тези неща, се бунтува срещу думите ви. Имам чувството, че не бива да с и губя повече времето с вас. Без съмнение вие вярвате във всичко, което ми разказахте. Изглеждате ми честен човек. Говорили ли сте с някого друго за това? Някой друг палеонтолог или геолог? Може би невропсихиатър?

– Не – отвърна Дейниълс. – Вие сте единственият човек, на когото съм разказал. Но не съм ви казал още всичко. Всичко дотук беше

наистина само предистория.

– Боже господи, човече!... Само предистория?!

– Да, само предистория. Аз, видите ли, слушам звездите.

Торн стана иззад бюрото и започна да подрежда купчината листа пред себе си. После взе угасналата си лула от пепелника и я пъкна в устата си.

Когато заговори, гласът му бе студен и безучастен.

– Благодаря ви за посещението – рече той. – Беше крайно интересно.

III

И точно тук му бе грешката, рече на себе си Дейниълс. Не трябваше да споменава, че слуша звездите. Разговорът протичаше добре до момента, в който му каза за звездите. Разбира се Торн не му бе повярвал, но беше заинтригуван и би го слушал още, би могъл дори сам да се залови да изследва случая, макар и тайно без съмнение и много, много предпазливо.

Дейниълс знаеше, че грешката му е неговата прекалена ангажираност към съществуването в камъка. Миналото нямаше значение – важно беше да може да съобщи за онова създание в камъка, да даде обяснения за него и да каже откъде знае, че то е там. Трябваше да каже и за слушането на звездите.

Обаче трябваше да внимава, мислеше си Дейниълс. По-добре да си бе мълчал. Но пък пред него стоеше човек, който макар и да се съмняваше, бе готов да слуша, без да му се смее и от благодарност Дейниълс се бе разприказвал повече отколкото бе необходимо.

Фитилът на газената лампа, поставена върху кухненската маса, запримига на течението, идващо от зле уплътнените прозорци. След като бе приключил работата си, изневиделица се появи силен вятър, който се блъскаше в къщата и я тресеше със силата на ураган. В отсрещния ъгъл на стаята горящите цепеници в печката хвърляха топли и весели отблясъци върху пода и кюнеца в отговор на вятъра, който нахлуваше в комината и гъргореше вътре, изсмуквайки пушека навън.

Дейниълс си спомни, че Торн бе споменал невропсихиатър и навярно преди да се опита да заинтересува някого с онова, което виждаше и чуваше, той би трябвало да се помъчи да разбере защо и как чуваше и виждаше тези неща. Човек, който изследваше процесите на мозъка и съзнанието можеше да намери отговора... ако изобщо съществуваше някакъв отговор.

Нима онзи удар в главата бе дотолкова преобразил и пренаредил процесите в неговия мозък, че той бе придобил нови способности? Възможно ли беше съзнанието му да бе така наранено и разбъркано, че да бе отключило някакви латентни дарби, които в следващото хилядолетие биха се развили по естествен път? Нима мозъчната травма бе отключила началото на някакъв еволюционен процес, дал единствено на него способностите и сетивата, които щяха да се проявят може би след един

милион години?

Изглеждаше поне... е, ако не разумно обяснение, то поне едно от възможните. И все пак някой учен мъж би могъл да намери и друго решение.

Дейниълс бутна стола си назад от масата и отиде до печката. Той взе машата и повдигна едното колело на старата, изтърбушена готварска печка. Подпалките в горивната камера се бяха превърнали във въглини. Дейниълс се наведе и хвана една цепеница от коша за дърва. Пъкна я в камерата, намести я, сложи до нея и една по-малка и постави обратно колелото. Много скоро, в някой от следващите два-три дни трябваше да си поправи фурната, за да може да я използва.

Той излезе навън и застана на верандата с изглед към реката и планините. Вятърът се втурна откъм север, засвири около къщата и с тътен се понесе надолу към дълбоката речна долина. Ала небето беше чисто – стоманено ясно и току-що издухано от вятъра. Бе осяено със звезди, които ярко светеха и премигнаха в разбунената атмосфера.

Като вдигна поглед към звездите, Дейниълс се запита какво ли имаха да му съобщят сега, но той не се опита да ги чуе. Слушането на звездите изискваше големи усилия и пълно съсредоточаване. За първи път Дейниълс ги бе слушал в нощ като тази. Тогава бе излязъл на верандата и се бе запитал какво ли имат да кажат звездите, чудейки се дали изобщо говореха помежду си. Глупава, блуждаеща мисъл – нещо като блънуване посред бял ден. Но щом я изрече на глас, Дейниълс се помъчи да чуе звездите, знаейки през цялото време, че това е глупаво. Ала той тържествуваше и се радваше с тази своя глупост, казвайки си, че е страхотен късметлия загдето е така откачен и може да чуе звездите. Беше като дете, което вярва в Дядо Коледа и във Великденското зайче. Той се бе заслушал, беше ги чул и макар да бе слисан, не можеше да има никакво съмнение, абсолютно никакво съмнение, че някъде там далече други същества разговаряха помежду си. Дейниълс навярно бе слушал по някакъв дуплекс, обаче такъв, който поемаше милиони, а може би и милиарди междупланетни разговори. Естествено това не бяха думи (може би мисли), но бяха също така ясни като думите. Той не разбираше всичко (голяма част от казаното Дейниълс изобщо не проумяваше), навярно защото произходът и средата му, както и фактът, че не бе учил, не му даваха възможност да разбере нещо. Той видя себе си като някакъв австралийски абориген, който слуша разговор между двама ядрени физици, разискващи някаква нова теория.

Наскоро след това, когато изследваше малката пещера в Кет Ден

Пойнт, Дейниълс за пръв път получи знак за съществуването в камъка. Смяташе, че ако не бе слушал звездите, ако не бе разбрал, че може да чува звездите и ако не бе тренирал мозъка си чрез това слушане, то той не би могъл да чуе създаването, заровено дълбоко под варовиковите скали.

Дейниълс стоеше и гледаше звездите, слушаше вятъра, а там някъде, отгатак реката, по пътя, който се виеше из далечните планини, мъждукаха фаровете на някаква кола, пътуваща в нощта. Вятърът утихна за миг, като че ли набираше сили, за да задуха още по-силно и в мигновеното затишие преди новия порив, Дейниълс долови някакъв друг звук – шума от брадва, цепеща дърва. Той се заслуша отново, този път по-внимателно, и звукът се повтори, но така накъсан от поривите на вятъра, че не можеше да се разбере откъде точно идва.

„Сигурно греша“, помисли си Дейниълс. „Кой ще вземе да излезе да сече дърва в такава нощ?“ Навярно това бяха ловци на миещи мечки. От време на време те отсичаха по някое дърво, за да пропъдят някоя добре укрила се мечка. Този подъл и неспортсменски трик често се прилагаше от Бен Адамс и неговите източили се като върлини, тромави синове. Ала в тази нощ никой не би тръгнал да лови миещи мечки. Вятърът отнасяше миризмата надалече и кучетата нямаше да могат да ги подушат. Най-подходящи за такъв лов бяха тихите нощи. Пък и никой не е толкова луд, че да сече дърво във ветровито време, когато има опасност вятърът да блъсне дървото върху секачите.

Дейниълс отново се послуша за звука, но след временното затишие вятърът отново бе задухал още по-силно от преди и нямаше никаква възможност да се улови какъвто и да е по-слаб звук от неговия сърдит вой.

* * *

Утрото дойде меко и сиво, а вятърът бе просто шепот. Веднъж посред нощ Дейниълс се събуди и го чу как блъска прозорците, как фучи около къщата и скръбно вие някъде горе из непроходимите и обрасли с гъсталак долове отвъд реката. Обаче, когато се събуди сутринта, всичко бе утихнало и слабата светлина мъждееше в прозорците. Той се облече и излезе навън, а там сякаш намери земята на покая – небето бе така забулено, че нямаше и следа от слънце, въздухът бе свеж, сякаш току-що измит, но изпълнен с тежката, напоителна влага на сивите облаци, стелещи се над земята. Есенните листа, обгръщащи планините, бяха придобили по-наситен оттенък, отколкото на светлината на есенното слънце.

След като закуси и привърши къщната работа, Дейниълс тръгна към планините... Докато слизаше по склона на едно от възвишенията, отправил се към първата долчинка, Дейниълс усети как в него тлее тайната надежда, че днес няма да настъпи никаква геологическа промяна. Много пъти промяната изобщо не настъпваше и като че ли нямаше никаква по-специална причина за нейното наличие или отсъствие. Понякога Дейниълс се опитваше да открие причината. Записваше подробно всичко – как се чувстваше, какво правеше, дори маршрута на разходката си, но не бе успял да забележи никаква закономерност. Разбира се тя бе някъде в съзнанието му – нещо, което задействуваше неговите нови способности. Ала събитието ставаше произволно и независимо от желанието му. Дейниълс не можеше да го управлява, поне не съзнателно. От време на време той се опитваше съзнателно да предизвика промяната, ала не успяваше. Или не знаеше как да действа, или тя наистина настъпваше произволно.

Днес, той се надяваше, че няма да се наложи а използва тази си способност, защото му се искаше да се разходи из планината сега, когато тя бе така привлекателна и изпълнена с нежна меланхолия. Предишните ярки и контрастни тонове бяха приглушени от меката, сребриста светлина. Дърветата се изправяха мълчаливо като стари и търпеливи приятели, очакващи нечие завръщане. Килимът от нападали листа, покриваше горските пътеки и заглушаваше шума от стъпките.

Дейниълс слезе от долчинката и седна на един повален пън, разположен до бликащия ручей, който ромонеше и извиваше покрай огромните каменни отломки, пръснати из речното корито. През май тук в езерцето, образувало се малко под ручея, разцъфваше оранжевото блатниче, а склоновете на възвишенията се покриваха с пастелните тонове на гълъбовите очички. Сега обаче нямаше нито блатничето, нито гълъбовите очички. Гората се бе приготвила за своя зимен сън. Лятната и есенна растителност или бе отдавна изчезнала, или сега бавно умираше. Носещите се из въздуха листа се трупаха върху горската почва, загръщайки я с топла дреха срещу леда и снега.

Тук, мислеше си Дейниълс, човек се разхождаше сякаш с духовете на минали сезони. Това траеше вече милион години или дори повече. Но не беше винаги така. В разстояние на милиони и милиони години, в отдавна забравен период тези планини, както и целия свят, са се радвали на вечно лято. А може би само преди десет хиляди години километър и половина висока стена от лед се е издигала някъде на север не много далече или дори достатъчно близо, че да може човек, застанал на мястото,

където сега се намираше неговата къща, да види лекото синкаво сияние, очертаващо върха на гледчера. Но дори тогава е имало сезони, макар средната температура да е била доста по-ниска отколкото сега.

Дейниълс стана от пъна и продължи надолу по склона на долчинката, следвайки пътеката. Тя се виеше нагоре из планината, утъпкана от добитъка във време, когато на паша излизаха доста повече говеда. Сега излизаха само двете крави – собственост на Дейниълс. Той с учудване отбеляза, както толкова пъти до сега, че кравите имаха изключително добър градивен инстинкт – те винаги избираха най-удобния терен, за да утъпкат пътя си.

Дейниълс спря току до самия бял дъб, изправил се край един от завоите на пътеката, за да хвърли поглед върху огромния коледен храст, който бе наблюдавал толкова години. Неговата тъмнозелена качулка бе изсъхнала напълно, оставяйки само гроздовете от яркочервени плодчета, които служеха за храна на птиците през зимата.

Дейниълс продължаваше да върви, пътеката се виеше все по-навътре и по-навътре сред възвишенията, където тишината ставаше все по-дълбока и по-дълбока, а светлината все по-сумрачна, докато... най-накрая светът се превърнеше в един хвърлей място.

Там, отвъд речното корито беше дупката³. Жълтата й паст зееше под един болен и изкривен кедър. Тук през пролетта играеха малките лисичета. Някъде в далечината, при езерото в долината изкряхаха патици. А горе на високото се виждаше Кет Ден Пойнт – дупката, издълбана бавно и постепенно от вятъра и времето направо върху скалата.

Обаче нещо не беше както трябва.

Застанал на пътеката и зареял поглед нагоре към върховете, Дейниълс ясно усещаше, че нещо не е наред, но не можеше да каже точно какво е то. Виждаше се по-голяма част от лицето на скалата и нещо като че ли липсваше. Изведнъж той осъзна, че дървото го нямаше там – дървото, по което години наред се катереха диви котки, преспивайки върху клоните му след някоя нощ на скитосване и плякосване, тръгнали към своята дупка; дървото, върху което се катереха и хора, които като Дейниълс също търсеха котешката дупка. Котките разбира се ги нямаше... нямаше ги вече толкова години. В първите заселнически години дивите котки бяха преследвани почти до пълното им унищожение, тъй като от време на време поради грешка те пречукваха по някое агне и го домъкваха в дупката. Там все още се намираха доказателства за това, че те

3. От Cat Den Point (Кет Ден) (букв.) – Котешката дупка (Б. пр.)

бяха обитавали пещерата. В дъното, из тесните ѝ лабиринти се валяха малките кости и разбитите черепи на дребни бозайници, сочещи, че дивите котки са носили дребни животни за храна на своите малки.

Дървото беше старо и проядено и бе стояло тук навярно няколко века. Нямаше смисъл някой да го отсича, защото, както бе изкривено, то не струваше и пукната пара като дървен материал. А и във всички случаи би било невъзможно да се измъкне от гората. И все пак снощи, през едно краткотрайно затишие, както бе застанал на верандата, Дейниълс бе чул как някой сече дърво... и ето че днес дървото го нямаше.

Не вярващ на очите си, той се закатери бързо-бързо по хълма. На места склонът бе толкова стръмен (наклонът беше почти четиридесет и пет градуса), че Дейниълс трябваше да се придвижва с крака и с ръце, вкопчвайки се в храсталаците и подтикван от страх, който бе свързан не само с липсващото дърво.

Защото не другаде, а точно в котешката дупка човек можеше да чуе съществуването, скрито в камъка.

Дейниълс си спомни първия ден, в който бе чул създаването, но тогава не бе повярвал на сетивата си. Бе сигурен, че звукът е породен само от неговото въображение, от разходките му сред динозаврите и слушането на звездите. Първият път, когато се качи на дървото, за да стигне до пещерната дупка, не се чу никакъв звук. Беше се катерил няколко пъти преди това и бе изпитал перверзно удоволствие от намирането на толкова необичайно убежище. Той сядаше на издатината пред пещерата и зарейваше поглед над бухналите зелени върхове на дърветата, покрили стръмните склонове. През клоните им все пак се съзираше езерото, разположено сред подгизналата речна долина. Самата река не се виждаше. Човек трябваше да се изкачи по-високо, за да я види.

Дейниълс хареса пещерата и малката издатина пред нея, защото те му даваха убежище – място, откъснато от света, откъдето той можеше да се наслаждава на този малък земен кът, без някой да го вижда. Същото това чувство на откъснатост от света бе подмавило и дивите котки, казваше си Дейниълс. А мястото беше не само уединено, то означаваше сигурност за техните малки. До дупката можеше да се стигне само по един начин – като се изкачи дървото.

Той бе чул създаването за първи път, когато се бе сврлял в най-задненото кътче на малката пещера, за да се наслади на купчинките от кости и малки счупени черепи, където малките на дивите котки бяха разкъсвали плячката си преди около един век може би. Клекнал там, където някога беше лежало потомството на дивите котки, Дейниълс усети как

нечие присъствие изпълва пещерата, простирайки се към него. То идваше някъде от дълбините на скалата под него. Отначало беше само присъствие – просто сигурността, че там отдолу имаше нещо. В първия миг Дейниълс бе погледнал скептично на нещата, после бе повярвал. След време вярата се превърна в сигурност.

Не различаваше никакви думи разбира се, защото всъщност изобщо не чуваше звуци. Но чуждият интелект и усещането за присъствие проникваха през тялото му, през пръстите му, разперени върху каменния под на пещерата, а също и през коленете му, притиснати в скалата. Дейниълс попиваше всичко това, без да чува нещо и колкото повече попиваше, толкова повече се убеждаваше, че дълбоко във варовика, в един от пластове му бе скрит някакъв чужд интелект. И най-сетне дойде време, когато Дейниълс долавяше откъслечни мисли – сякаш отделни трепети на едно живо съзнание, затворено в скалата.

Той не разбра онова, което чу. Тази невъзможност да разбере беше от голямо значение. Ако беше разбрал, щеше да обясни откритието си като плод на своето въображение. Каквото беше положението на нещата до този момент, Дейниълс не разполагаше с никакво познание, което би могло да послужи като трамплин за въображението му, та да може да изфабрикува тази своя представа. Той долавяше някаква сложна система от взаимоотношения, която изобщо нямаше смисъл – която изобщо не можеше да бъде разбрана: състоеше се от безброй малки, разпръснати късчета информация – скандална (и все пак проста) информация, която не можеше да бъде приета от човешкия мозък. Дейниълс бе успял да усети пустата бездна на толкова огромни разстояния, та човешкото съзнание се сгърчваше само при споменаването за това. Беше успял да усети самия безкрай, в който се намираха тези разстояния. Дори при слушането на звездите той не бе възприемал толкова съкрушителни концепции за другото „къде и кога“. Имаше и друга информация (само откъслечна), за която усещаше, че ще може да се вмести в човешкото познание. Ала Дейниълс никога не можа да научи достатъчно, за да намери точно процепа, през който да бъдат пуснати тези късчета в масовото човешко познание. По-голямата част от онова, което усещаше беше просто извън обсега на неговите понятия, а навярно извън компетентността на което и да било човешко същество. Но дори и така, умът му улавяше информацията и я задържаше въпреки пълната ѝ неразбираемост и тя оставаше в гънките на съзнанието му, загнявайки сред неговите човешки мисли.

Дейниълс бе сигурен, че те (или може би то) не правят никакви

опити да говорят с него. Без съмнение те (или то) не знаеха, че съществува такова нещо като човека, да не говорим пък за такъв като Дейниълс. Дали обаче съществото (или съществата – според него единственото число бе много по-удобно) просто мислеше или в своята самота евентуално говореше само на себе си, или пък се опитваше да сподели с някого друго мислите си, Дейниълс не би могъл да каже.

Мислейки за това, седнал на издатината пред пещерата, той се опитваше да разгадае логиката на своето откритие, опитваше се да намери начин, по който най-добре да обясни присъствието на съществото. И макар да не бе сигурен в това (всъщност Дейниълс не разполагаше с факти, които да подкрепят убеждението му), той стигна до заключение, че в някаква много далечна геологическа епоха, когато тази земя е била дъно на плитко море, някакъв космически кораб е паднал в морето, забивайки се дълбоко в калта, която през следващите хилядолетия се превърнала във варовик. По този начин корабът бил обхванат от скалата и останал там до ден днешен. Дейниълс осъзнаваше, че разсъжденията му съдържат много празнини: преди всичко налягането, при което се образуваше камъкът, бе толкова голямо, че би смачкало и сплескало всеки кораб, освен ако материалът му би бил непознат за човешката технология.

Злополука ли беше това, питаше се Дейниълс. Или пък бе скривалище? Пленен ли беше този кораб или всичко бе предварително замислено? Той нямаше как да разбере. По-нататъшните му разсъждения биха били абсурдни, тъй като се основаваха (а как иначе?) само на по-ранни твърдения, за които нямаше абсолютно никакви доказателства.

Катерейки се по стръмния склон, Дейниълс най-сетне достигна мястото, от където можеше да види със собствените си очи, че дървото беше отсечено. Беше паднало, търкаляйки се на десетина метра надолу по склона, където се бе спряло, заплело клоните си в стеблата на другите дървета, попречили на падането му. Стволът бе току-що отсечен и се белееше сред сумрака на есенния ден. От долната страна на стеблото бе направен дълбок разрез с брадва, а накрая дървото бе прерязано с трион. До пъна се мъдреха няколко купчинки кафеникави стърготини. Трионът сигурно е бил от тези за двама души, мислеше си Дейниълс.

От там, където стоеше той, се виждаше как склонът на възвишение-то се спуска почти отвесно надолу, но на няколко метра пред него, малко зад прорязания ствол се издигаше странна могилка, която нарушаваше равната повърхност на склона. Сигурно в някой от по-ранните периоди огромни количества скални отломъци се бяха откъснали от скалата

и се бяха струпали в основата ѝ, а с времето са били покрити и замаскирани с пръст и горска шума. На върха на могилката растяха няколко тънки брезички. Техните брашноно бели стебла приличаха на скупчени привидения на тъмния фон от стволите на другите дървета.

„Отсичането на дървото е било безсмислено“, рече си отново Дейниълс. Дървото беше безполезно и не служеше за нищо, освен като начин да се достигне Котешката дупка. „Да не би пък някой да е разбрал, че го използвам, за да се добера до дупката и да го е отсякъл просто от злоба?“, зачуди се Дейниълс. Или може би някой бе скрил нещо в дупката и после бе отрязал дървото, за да не може никой да стигне до нея?

Но кой би могъл да таи толкова много злоба, за да излезе в такава нощ, с такъв ураганен вятър, да работи на светлината на фенерчето и да рискува дървото да падне върху него и да го убие? Бен Адамс? Бен се сърдеше, че Дейниълс не разрешаваше да се ловува в неговите земи, но това със сигурност не беше достатъчна причина, за толкова усилия по повод някакво дребно заяждане.

Другата възможност беше – нещо, скрито в дупката да бе станало повод за отсичането на дървото. Това изглеждаше по-приемливо, макар че самото премахване на дървото привличаше още повече вниманието върху факта, че мястото наистина бе особено.

Дейниълс се спря и озадачено поклати глава. След това му хрумна да потърси някакъв отговор. Денят едва-що бе започнал, а той нямаше какво друго да прави.

И той заизкачва хълма, отправил се към хамбара, от където можеше да вземе въже.

IV

В пещерата нямаше нищо. Беше същата, както преди. В далечните ѝ ъгли се бяха сгушили есенни листа, довеяни от вятъра. Няколко късчета от скалата се бяха отронили под влияние на атмосферните промени. Те бяха малко доказателство за безкрайния ерозионен процес, в резултат на който се бе образувала пещерата, а след няколко хиляди години от настоящия момент може би тя щеше да бъде изтрита от лицето на земята.

Застанал върху издатината пред пещерата, Дейниълс зарея поглед над долината, учудвайки се на това колко много се бе променила гледката след отсичането на дървото. Перспективата изглеждаше някак различна, както и самите възвишения. Изненадан, Дейниълс се взря внимателно, оглеждайки склоновете на планината и най-сетне се успокои като разбра, че всъщност бе променен неговият начин на възприятие. Сега той виждаше растителност и форми, които преди бяха скрити от клоните на дървото.

Въжето му бе закачено за стръмната назъбена твърд на скалата, която беше над пещерата. То се люлееше леко на вятъра и както го гледаше, Дейниълс изведнъж си спомни, че малко по-рано не бе почувствал никакъв вятър. Сега обаче имаше и духаше от запад, а върховете на дърветата по-долу се огъваха под напора му.

Дейниълс се обърна на запад и почувства вятъра върху лицето си... а също и лек мраз. Всичко това го обезпокои и той усети в себе си онова стадно чувство, което предупреждаваше и което водеше началото си от времето на първобитния човек, тръгнал гол заедно със събратята си и обърнал се с лице към вятъра, та да подуши какво му вещае той. Вятърът навярно означаваше рязка промяна на времето и Дейниълс навярно тръбваше да се изкатери по въжето и да тръгне обратно към фермата.

Странно, но не му се тръгваше. Припомни си, че това негово състояние не беше изключение. Тук беше неговото убежище сред дивата природа, което го предпазваше от света, и което му даваше един съвсем различен, интимен свят – по-първичен, по-елементарен, и не така сложен като този, от който Дейниълс бе избягал.

Ято диви патици долетя от езерцето в долината. Те се стрелнаха високо над дървесата в полегата, права редица и се плъзнаха покрай скалата. А после като мина над острия връх и образува красива дъга, ято се

насочи обратно към реката. Дейниълс гледа патиците, докато те найсетне се скриха зад дърветата, където се спотайваше реката.

Беше време да си тръгва. Нямаше смисъл да чака повече. Преди всичко постъпката му беше глупава. Бе сметнал, че в пещерата някой крие нещо, но се бе излъгал.

Дейниълс се обърна към въжето, а въжето... го нямаше.

За миг той се втренчи глупава в скалната издатина, където го бе закачил и където то се полюшваше от вятъра. Сетне потърси с очи наоколо, макар че мястото, където би могло да бъде, не беше голямо. Би могло да се изплъзне от издатината и да се смъкне надолу по скалата, но изглеждаше невъзможно да се изгуби напълно от погледа му.

Въжето беше ново и здраво и Дейниълс го бе стегнал хубаво около дървото върху скалната издатина. Беше обвързал ствола няколко пъти, изпробвайки здравината на възела, за да е сигурен, че няма да се изплъзне.

Ала сега въжето го нямаше. Това не можеше да стане, без да го е пипала човешка ръка. Някой бе дошъл, бе видял въжето и тихичко го бе издърпал, а сега се криеше горе върху издатината и чакаше да види как той, Дейниълс, ще се уплаши като разбере, че е попаднал в капан. Беше точно такава плоска шега, каквато всички негови съседи биха сметнали за изключително смешна. Разбира се единственото нещо, което човек можеше да направи в този случай, беше, да не обръща внимание, да запази спокойствие и да чака докато най-накрая шегата се стоварваше обратно върху самия шегобиец.

И така, Дейниълс се настани върху издатината пред пещерата с мисълта, че десет или най-много шестнадесет минути ще изчерпят търпението на този шегаджия. Тогава въжето отново щеше да бъде спуснато и той щеше да се изкатери и да се прибере въщи. В зависимост от това кой беше шегобиецът, Дейниълс щеше да го покани да пийнат в кухничката и двамата заедно щяха да се посмеят.

Той усети как неволно привежда гръб срещу вятъра, който започваше да сменя посоката си – сега вече духаше от север и сякаш беше станал по-мразовит отколкото в началото. А това никак не беше хубаво.

Както бе клекнал върху скалната издатина, Дейниълс забеляза, че ръкавите му са покрити със ситни капчици – не бяха от дъжд, а по-скоро от влагата, с която бе просмукан въздуха. Ако температурата, паднеше още, времето можеше да стане много лошо.

Той чакаше, сгушил се и заслушващ се за някакъв шум – прошумяване на нечии стъпки в шумата, пукот на сухи клонки... нещо, което би

издало човека върху скалата. Ала никакъв звук не се чуваше. Денят беше сякаш притихнал. Дори клоните пред него, огъващи се под напора на вятъра, не издаваха обичайните си скърцащи стенания.

Навярно бяха минали петнадесет минути, а на скалата горе все още нищо не се чуваше. Вятърът като че ли се бе усилил още и когато извърна глава, за да погледне нагоре, Дейниълс усети върху лицето си влажния полъх на стелещата се мъгла.

Не можеше повече да чака шегобиеца да се покаже. Изведнъж той разбра с нарастваща паника, че времето бе доста напреднало.

– Ей, ти горе! – извика Дейниълс.

Почака малко, ала никой не се обади.

Извика още веднъж, но този път по-силно.

При други случаи гласът му обикновено отекваше в скалата, но сега нямаше никакво ехо. Викът му сякаш бе заглушен. Като че ли това диво място бе издигнало пред него невидима стена.

Дейниълс извика отново, а влажната пелена, разпростряла се около него, тутакси погълна гласа му.

Чу се някакво съскане и той видя, че то идваше от малките ледени късчета, сипещи се измежду клоните на дърветата. С всяка следваща секунда влажният дъх на мъглата се вледеняваше.

Дейниълс крачеше напред-назад по скалната тераса пред пещерата (бе най-много шест метра дълга), търсейки начин да се измъкне. Скалната тераса бе издадена малко напред, а след това внезапно свършваше. Издатината на скалата беше високо горе над него. Дейниълс бе хванат на тясно.

Той влезе в пещерата и клекна. Почувства, че тук е защитен от вятъра и въпреки надигащата се в него паника усети някакъв уют. В пещерата още не бе станало студено, но температурата сигурно продължаваше бързо да се понижава, защото иначе мъглата не би се превърнала на лед. Дейниълс бе облякъл лека връхна дреха, а и не можеше да си запали огън – не пушеше и никога не носеше в себе си кибрит.

За първи път той ясно осъзна сериозността на положението, в което се намираше. Сигурно щяха да минат дни преди някой да забележи, че го няма. Почти никой не го посещаваше, а и хората не му обръщаха особено внимание. Но дори и да забележеха, че го няма и да организираха търсене, каква беше гаранцията, че ще го намерят? Кой би помислил да провери в тази отдалечена пещера. Дейниълс се питаше колко би могъл да издържи на глад и студ.

Ами ако не можеше да се измъкне бързо отук, какво щеше да

стане с добитъка му? Кравите щяха да се върнат от паша и да потърсят убежище от бурята, а въкъщи нямаше да има кой да ги посрещне и да ги пусне в обора. И ако нямаше кой да ги издои, след ден-два виметата им щяха болезнено да се подуят. А кой щеше да нахрани прасетата и кокошките? Човек нямаше право да поема риска, който той току-що бе поел, мислеше си Дейниълс, щом като толкова много живи същества завишиха от него.

Той запълзя навътре в пещерата, легнал по корем. Промъкна се в най-отдалечените ѝ кътчета и прилепи ухо към скалата.

Съществото все още беше там... разбира се, че беше. Нали и то бе в капана – при това много по-сигурно?! Затискаха го поне стотина метра здрава, скална маса, образувана бавно и методично в течение на милиони години.

То отново си спомняше. В съзнанието му се появяваше някакво друго място и макар част от спомените му да бяха мъгливи и смътни, останалите бяха кристално ясни: огромна и тъмна скалиста пустиня; една-единствена скала, стигаща чак до хоризонта в далечината, където се издигаше оранжево-червеното слънце; на фона на огненото кълбо смътно се очертаваше някаква фигура... някаква неравност на хоризонта, подсказваща, че там имаше нещо – навярно замък или град или голяма скална обител. Трудно беше да се разбере какво е. Нито пък можеше човек да е напълно сигурен, че там изобщо има нещо.

Родната земя ли беше това? Или може би черната скална грамада беше космодромът на старата, родна планета? Или пък просто бе място, което съществото бе посетило преди да дойде на Земята? Място толкова фантастично, че още тлееше в съзнанието му?!

В спомена се включиха и други елементи – сензорни символи, съответстващи на различни лица, форми на живот, миризми, вкусове... Дейниълс допускаше, че може и да греши като приписва на съществото човешки възприятия. Но тези човешки възприятия бяха единствените, които той познаваше.

В този миг, докато слушаше спомените, скрити в голямата, черна скала и представяйки си издигащото се в небето слънце, огряло тайнствената фигура на далечния хоризонт, Дейниълс направи нещо, което никога преди не се бе опитвал да прави – той се помъчи да отговори на създаването в скалата, да му съобщи, че някой го слуша и чува всичко и че то не е толкова самотно, колкото си мислеше.

Дейниълс не му говореше на своя език – това би било безполезно. Звукът не би успял да проникне през стотиците метри камък. Вместо

това той му заговори със съзнанието си.

– Ей, ти, долу! – каза Дейниълс. – Здравей! Аз съм твой приятел. Слушам те от дълго време и се надявам, че и ти ме чуваш. Ако ме чуваш, нека да си поговорим. Нека се опитам да ти обясня кой съм аз и къде живея, а ти ще ми кажеш за себе си и за твоя свят и за това как си дошъл тук и как си се озовал там, където си и дали мога с нещо да ти помогна.

Дейниълс изрече това, после продължи и каза много, много повече. След като свърши, той остана така, притиснал ухо към каменния под на пещерата, за да разбере дали съществото го бе чуло. Но явно то не бе чуло или пък дори и да беше, не бе обърнало внимание на думите му, считайки ги за съвсем маловажни. То продължаваше да си мисли за мястото, където оранжево-червеното слънце се издигаше над хоризонта.

Дейниълс знаеше, че е глупаво и направо дръзко да се опитва да говори на съществото. Никога не го бе правил преди. Просто слушаше. Не се бе опитвал да каже нещо и на онези, които си говореха помежду си от звезда на звезда. тях също само ги слушаше.

Какво ли бе това ново обстоятелство, което го бе накарало да се опита да поговори със съществото, чудеше се Дейниълс. Дали страхът, че може да умре, го бе развълнувал?

Онова нещо в камъка навярно не беше подвластно на смъртта. Вероятно беше безсмъртно.

Дейниълс се измъкна от най-отдалечените кътчета на пещерата и спря там, където усети, че има по-голямо пространство, за да се поизправи.

Навън се бе разразила истинска буря. Сега вече суграшицата бе примесена и със сняг, а температурата бе паднала още. Терасата пред входа на пещерата бе покрита с тънка и хлъзгава, ледена корица. Ако някой се опиташе да мине оттам, то той би полетял в пропастта и би срещнал смъртта си.

Вятърът се бе усилил. Клоните на дърветата се гънеха под мощния му напор и по склона на талази се сипеха листа, размесвайки се със суграшицата и снега.

От мястото си Дейниълс виждаше върховете на най-близките дървета – брезите, които растяха на върха на могилата, малко по-назад от мястото, където някога се намираще пещерното дърво. Клоните на брежите сякаш се огъваха много повече отколкото клоните на другите дървета. Те се тръскаха лудо от едната страна на другата и буквално пред очите му се издигаха по-високо към небето, сякаш самите брези,

обхванати от някаква неизмерима болка, протягаха клоните си нагоре, за да измолят милост.

Дейниълс изпълзя още напред, опрял се на ръце и колене, и показа глава, поглеждайки надолу към основата на скалата.

Не само най-горните клони на брезите се люлееха – люлееше се като че ли цялата брезова горичка. Тръскаше се така, сякаш някаква невидима ръка се опитваше да изскубне дърветата от корен. Едва-що тази мисъл се появи в съзнанието на Дейниълс и земята се раздвижи, сякаш нещо се надигаше от недрата ѝ. Като че ли някой бе снимал забавено процеса на втечняване на буца лед до кипването на водата, а сега пускаше филма с нормална скорост. Земята се огъваше и заедно с нея се огъваше и горичката. По склона се поръсиха буци пръст и дребни камъчета, откъснали се от скалата. Отчупи се и един по-голям къс и се затъркала по стръмнината, мачкайки храсти, треви и оставяйки грозни рани по корите на дърветата.

Дейниълс гледаше ужасен и зашеметен.

Нима той бе станал свидетел на някакъв чудодееен и забързан геоложки процес? Опита се да си изясни какъв ли точно би бил този процес. Не познаваше нито един, който да съвпада с току-що видяното. Могилката продължаваше да се люлее нагоре и надолу. От центъра ѝ изригнаха буци пръст. Дъжд от камъчета и пръст се сипеше по склона, образувайки кафява пътека върху бялата снежна покривка. Брезовата горичка се килна на една страна и се затъркала надолу по възвишението, а на нейно място се появи някаква фигура.

Не беше от плътна материя, а някак ефирна и мъглява – сякаш някой бе остъргал малко звезден прах от небето и го бе пресовал в някаква аморфна и неопределена форма, каквато никъде не се срещаше и която непрестанно се променяше макар и да не губеше приликата си с евентуалната първоначална форма. Приличаше на свободен конгломерат от атоми, ако атомите можеха да се видят. Фигурата искреше в сумрака и въпреки привидната ѝ безплътност, тя сякаш притежаваше някаква сила... защото продължаваше да се измъква от недрата на разпукващия се хълм, докато накрая изцяло се показа навън.

След като се освободи напълно, фигурата се понесе към скалната тераса пред пещерата.

Странно, ала Дейниълс не се изплаши. Бе завладян само от безгранично любопитство. Опита се да разбере каква беше тази неопределена и носеща се във въздуха форма, ала не можа.

Когато фигурата стигна до терасата, издигайки се леко над нея,

Дейниълс се вмъкна в пещерата и клекна. Фигурата се приближи на метър-два и или трептеше леко над терасата, или бе кацнала върху нея.

Ти говори, каза искрящата фигура на Дейниълс.

Това не беше въпрос, нито пък обикновено изречение. А всъщност не беше и обикновен говор. Звучеше точно като приказките, които Дейниълс чу, когато слушаше звездите.

– Ти говори с него – рече отново фигурата – така, сякаш си негов приятел (макар че думата не беше точно „приятел“, а нещо съвсем различно – нещо топло и дружелюбно.) – Предложи да му помогнеш. Има ли нещо, с което би могъл да помогнеш?

Този въпрос поне бе достатъчно ясен.

– Не зная – отвърна Дейниълс. – Сега точно няма, но навярно след сто години... Чуваш ли ме? Разбираш ли за какво говоря?

Казваш, че ще можеш да помогнеш, но само след известно време – отвърна фигурата. – Моля те, кажи колко време?

– Сто години – рече Дейниълс. – Когато планетата обиколи нашата звезда сто пъти.

Сто пъти ли? – попита създанието.

Дейниълс вдигна разперените си ръце.

– Виждаш ли пръстите ми? Израстъците върху дланите ми?

Да ги виждам ли? – попита фигурата.

– Усещаш ли ги? Можеш ли да ги преброиш?

Да, мога да ги преброя.

– те са десет на брой – каза Дейниълс. – Десет пъти по толкова е сто.

Това не е много време – отвърна създанието. – Каква ще бъде помощта ти тогава?

– Разбираш ли от генетика? От това как идват съществата на този свят; кои са процесите, които ги правят точно такива, каквито са; от аминокиселините, които съставляват рибонуклеиновите киселини, даващи ключа за типа клетки, за техния растеж и функции.

Не зная вашите термини – отвърна фигурата, – но разбирам. Значи ти разбираш от това? Тогава ти не си диво и грубо същество като онези форми на живот, които просто стоят и други, които само ровят в пръстта, катерят се върху стоящите форми и тичат по земята?

Разбира се не бе изречено по този начин. Думите бяха на лице (или по-точно значения, които бяха като думи), но имаше и картини на дървета, на ровещи в пръстта полски мишки, на катерици и зайци, подскачащи мармоти и бягащи лисици.

– Аз точно не разбирам – отвърна Дейниълс, – но съществуват и други като мене. Аз зная малко, но има други, които са посветили цялото си време на изучаването на този въпрос.

Фигурата, кацнала върху скалната тераса, мълчеше. Дърветата под нея се огъваха от вятъра, а снегът ги засипваше на талази. Дейниълс се дръпна назад в пещерата, треперещ от студа и се зачуди дали създанието пред него не бе халюцинация.

Ала тази мисъл още не бе отзвучала в съзнанието му, когато фигурата отново заговори. Този път обаче тя като че ли не говореше на него. Говореше също като съществото в скалата, когато си спомняше. Съобщаваше му нещо, което не бе предназначено за него и все пак Дейниълс нямаше начин да не го разбере. От съществото се носеше някакво усещане за друго съзнание, което се сблъскваше с неговото и избутваше навън всичко друго, докато най-накрая стана така, сякаш не съществото, а самият Дейниълс си спомняше.

V

Първо се появи пространството – безкрайното, безгранично пространство, толкова далече от всичко, толкова грубо, фригидно и бездушно, че съзнанието занемаваше не толкова от страха или самотата, колкото от прозрението, че в тази необятност съществуващото бе умалено до неузнаваемост и в цялата вселена не би се намерила толкова малка мерна единица за него. Безбрежност толкова чужда, всепоглъщаща и безпосака... и въпреки това не съвсем! Защото все пак съществуваше някаква следа, мириз, малка частица, някакво познание, което не можеше да се обясни, разбере или дори да се предположи в рамките на човечеството; следа, мириз, частица, които макар неясно и безнадеждно, все пак показваха пътя, по който други същества бяха поели в друго време... А също и сляпата, неосъзната решимост, непреклонната отдаденост и първичен импулс, които караха Дейниълс да върви по тази мъглява и несигурна следа, ако трябва дори до края на времето или безкрая, или до края и на двете едновременно и никога да не се отклони, да не трепне и да не се предаде, докато следата не стигнеше сама края си, или не бъдеше пометена от незнайните урагани на космическата бездна.

Тук имаше нещо, казваше си Дейниълс – нещо, което въпреки цялата си чудатост, бе все пак познато; фактор, който можеше да бъде отнесен към човешките термини и представи и който можеше да установи връзка между спомнящото си чуждо съзнание и неговия човешки мозък.

Пустотата, мълчанието и студеното бездушие бяха вечни и като че ли нямаха край. Ала Дейниълс започна да разбира, че все пак трябваше да има край... и краят бе тук – в тези тайнствени планини над древната река. Краят беше и в почти безкрайното чакане, и в това да се опиташ да стигнеш края, да отидеш колкото можеш по-далече, а после да седнеш и да чакаш с търпението на безкрайността, което не знае що е умора.

Ти говореше за помощ – рече му създанието. – Защо точно помощ? Ти не познаваш това другото. Защо ще искаш да му помагаш?

– Защото е живо – отвърна Дейниълс. – То е живо и аз съм жив. Това не е ли достатъчно?

Не зная – рече създанието.

– Мисля, че е достатъчно – каза Дейниълс.

А как можеш да помогнеш?

– Нали ти казах за генетиката... не зная дали ще мога да обясня...

Имам понятията от твоя мозък – рече съществото, – генетичния код.

– А онзи, другият, който е в скалата и когото ти пазиш...

Не го пазя – каза създанието. – Чакам го.

– Дълго ще трябва да чакаш.

Аз съм готов да чакам. Чакал съм дълго. Мога да чакам и още по-дълго.

– Един ден – рече Дейниълс, – скалата ще бъде разрушена от ерози-ята. Но не е нужно да чакаш толкова. Онова друго създание... то позна-ва ли своя генетичен код?

Знае – отвърна създанието. – Знае много повече от мене.

– Ама всичко ли знае? – не се предаваше Дейниълс. – До последна-та точка и запетая, последната съставка и последната комбинация от ми-лиарди малки.

Знае – прекъсна го съществото. – Първото изискване на живота е да разбираш.

– А това създание... то би ли могло... би ли искало да ни даде ин-формацията за неговия генетичен код?

Ти си арогантен – рече искрящото създание (обаче думата беше доста по-груба от „арогантен“). – Никое същество не дава такава инфор-мация. Неудобно е и неприлично (отново думите не бяха точно „неудоб-но“ и „неприлично“). Това означава дадено същество да се остави в ръ-цете на друго. Пълна и безусловна капитулация.

– Не капитулация – възрази Дейниълс, – а начин да избяга от затво-ра си. След време, след сто години, както вече ти казах, хората от моята раса могат да вземат този генетичен код и да създадат същество досущ като първото, да го дублират със съвършена точност.

Обаче съществото ще си остане в камъка.

– Само едното от тях – оригиналът. Той може да почака, докато скалата се разруши от ерозията. Но другото същество, двойникът, ще може да живее.

„Ами ако съществото в скалата не желае да бъде спасено?“, помис-ли си Дейниълс. Ами ако то умишлено се бе скрило в камъка? Може би търсеше само закрила и убежище?! Навярно, ако пожелаеше, то би мог-ло да се измъкне от скалата, така лесно, както и искрящата фигура... (или същество), която се бе измъкнала от хълма на брезичките.

Не, няма да може – отвърна създанието настанило се върху скална-та тераса. – Аз проявих небрежност. Докато чаках, съм заспал и съм спал твърде дълго.

„Бая сън трябва да е било“, рече си Дейниълс... Толкова дълъг, та чак връщата земя бе застинала в могилка, скалните отломъци, откъснати поради ледниковия студ – заровени в земята, а няколкото брезови фиданки изведнъж се бяха превърнали в десетметрови дървета. Тук имаше някакво голямо разминаване във времето, което Дейниълс не разбираше.

Ала бе усетил нещо от другото, казваше си той... нещо от беззаветната вярност и сляпо търпение с които едно същество бе открило друго сред звездите. Дейниълс знаеше, че е прав, защото съзнанието на другото същество, преданото куче, дошло от звездите и настанило се върху скалната издатина, нахлу в него и се спои с неговото собствено съзнание. За миг тези два интелекта, въпреки различията си, се сляха в един като жест на другарство и разбирателство и за първи път от милиони години насам тази неспокойна хрътка, дошла от далечния космос, сякаш намери друго същество, което разбираше обязаностите и предназначението ѝ.

– Можем да се опитаме да го изкопаем – каза Дейниълс. – Мислил съм за това разбира се, но се боях, че ще го нараня. Пък и би било трудно да убедя някого, че...

Не – прекъсна го искрящото създание. – С копаене нищо няма да стане. Много неща не разбираш. Но другото ти предложение си го бива. Казваш, че нямате достатъчно познания по генетика, за да предприемете нещо сега. А ти говорил ли си с други от твоя вид?

– Говорих с един – отвърна Дейниълс, – но не пожела да ме изслуша. Сметна ме за луд. Ала и той не бе точно човекът, с когото би трябвало да говоря. След време ще говоря с други, но не точно сега. Колкото и да искам, няма да мога! Защото те просто ще ми се смеят, а аз не мога да търпя подигравките им. Но след сто години или навярно по-малко, бих могъл...

Но ти няма да си жив след сто години – прекъсна го вярното куче. – Вие сте краткотрайни спесимени... Което струва ми се обяснява вашия бърз подем. Животът тук е кратък, а това дава възможност на еволюцията да създаде интелект. Когато дойдох за първи път, тук имаше само безмозъчни същества.

– Прав си – съгласи се Дейниълс. – Не мога да живея сто години. Дори да бях на една година сега, не бих могъл да живея до сто. Всъщност повече от половината ми живот е минал. Дори може би много повече от половината. Защото, ако не се измъкна от тази пещера, аз ще умра след няколко дни.

Протегни ръка – рече искрящото същество. – Протегни ръка, за да ме докоснеш, човече.

Дейниълс колебливо протегна ръка. Тя мина през искрите и блъска и той не почувства нищо материално. Като че ли ръката му бе минала през празно пространство.

Виждаш ли? – рече съществото. – Аз не мога да ти помогна. Наши-те енергии не могат да взаимодействат помежду си. Съжалявам, приятелю. (Не беше точно приятел, ала Дейниълс си помисли, че съществото би могло да бъде нещо повече от приятел.)

– И аз съжалявам – каза Дейниълс. – Бих искал да живея.

Между тях се възцари тишина – меката, томителна тишина на снежния следобед. Нямахше нищо друго освен дървета, скала и едно същество, скрито в нея и споделящо мълчанието им.

Значи тази среща с чуждоземното същество бе отишла на вятъра, мислеше си Дейниълс и ако не намереше начин да се измъкне от тук, той не би могъл нищо да направи. И защо ли той толкова се бе загрижил за освобождаването на съществото в скалата?! Просто не разбираше! Със сигурност много по-важно за него беше, дали той самият ще живее или ще умре, отколкото фактът, че неговата смърт би му попречила да помогне на съществото, скрито в скалата.

– Но може и да не е на вятъра – каза Дейниълс на искрящото същество. – Сега, след като ти знаеш...

Това, че аз зная – рече създанието, – е без значение. Има и други там сред звездите, които знаят, но дори да успее да се свърже с тях, те няма да ми обърнат внимание. Заемам твърде ниско положение, за да мога да говоря с по-висшите. Единствената ми надежда са хората от твоя вид и, ако не се лъжа, само ти. Защото аз улових мислите ти и осъзнах, че ти единствено разбираш. Няма други от твоята раса, които биха могли да ме почувстват.

Дейниълс кимна. Беше напълно вярно. Нямахше друго човешко същество, чийто мозък така щастливо да бе разтърсен като неговия, та да придобие способностите, които той притежаваше. Дейниълс беше единствената надежда за съществото в камъка, но дори тази надежда бе съвсем слаба, защото преди тя да станеше действена, Дейниълс трябваше да намери някого, който би го изслушал и би повярвал. А след това тази вяра би трябвало да премине през годините и да достигне времето, кога-то генното инженерство ще е много по-напреднало отколкото сега.

Ако можеш да приживееш сегашното критично положение – рече хрътката от далечния космос – аз бих могъл да доставя съответната

енергия и техника, за да бъде осъществена идеята ти. Но сигурно разбраш, че не съм в състояние да доставя необходимото, за да можеш да преживееш настоящата криза.

– Може би някой ще дойде – каза Дейниълс. – Сигурно ще ме чуят, ако викам от време на време.

И той започна да вика през известни интервали, но никои не се обаждаше. Виковете бяха заглушени от бурята, а и нямаше почти никаква надежда някой да се разхожда навън в такова време. Хората си седяха къщи на топло, край запаления огън в камината.

Искрящата фигура бе все още върху скалната издатина, когато Дейниълс се оттегли в пещерата, за да си почине. Фигурата изведнъж доби неясни очертания и заприлича много на повалено в снега коледно дърво.

Дейниълс си казваше, че не бива да заспива. Трябваше просто да затвори очи за малко, но пак да ги отвори след това. Не биваше да стои със затворени очи, защото сънят щеше да го обори. Трябваш да се удря с ръце, за да се стопли... но ръцете му натежаваха и не желаеха да се движат.

Той усети, че се свлича по очи на пода в пещерата, въпреки, че отчаяно се мъчеше да се изправи. Волята му да се бори обаче беше отслабнала, а и скалата беше така удобна. „Така удобна е“, помисли си Дейниълс, „че мога да си почина малко, преди да се изправя.“ А най-смешното беше, че подът на пещерата изведнъж се превърна на кал и тиня и слънцето отгоре ярко светеше. Дейниълс усети, че се стопля.

Той стреснато се изправи и видя, че се намира във водите на някакво плитко море, стигащо до глезените му. По крачолите му се стичаше черна тиня.

Наоколо не се виждаше никаква пещера, нито пък никаква планина, в която би могла да бъде пещерата. Имаше просто безбрежна водна шир, а зад него, на около десет метра беше тинестия бряг на някакъв малък остров – остров от тиня и скали с нещо гнусно и зеленикаво, полепнало по скалите.

Дейниълс знаеше, че е в друго време, ала мястото беше същото. Винаги, когато настъпваше промяната, той стоеше точно там, където бе стоял и преди нея.

Застанал там, той се зачуди за кой ли път, какъв бе този странен механизъм, който го преместваше физически в пространството и то така, че когато навлизаше във време, различно от неговото, Дейниълс не попадеше на шест-седем метра под земята или в някоя скала, или пък

увиснал във въздуха.

Сега обаче не беше време нито да мисли, нито да се чуди. По някакво странно стечение на обстоятелствата, той не беше вече в пещерата. Бе съвсем разумно да се махне от мястото, където се намираше и то колкото е възможно по-бързо. Защото ако останеше на това място, имаше голяма опасност да се върне внезапно в настоящето и отново да се окаже в капан.

Дейниълс се обърна тромаво и се втурна към брега, газейки по тленостото дъно. Крачеше трудно, но все пак успя да се добере до острова, тръгна по брега и вървя, докато стигна скалите, където можеше да поседне, за да си почине.

Дишаше тежко. Поемаше въздуха на едри глътки, но вкусът му не беше като на нормалния въздух, а някак по-особен.

Той седеше на скалата и дишаше шумно и тежко, загледан в топло, ярко слънце, увиснало над лъсналата се водна шир. Някъде в далечината той забеляза да се надига висока и дълга вълна, която се приближаваше към острова. Когато стигна брега, тя заля полегатата, плажна ивица, стигайки почти до краката му. В далечната, стъклена повърхност на морето се образува нова вълна.

В този миг Дейниълс разбра, че водната шир бе много по-необятна, отколкото си бе представял в началото. Освен това сега за първи път, откакто можеше да се връща назад във времето, той попадеше сред толкова много вода. Преди винаги се бе озовавал на сушата, чиито контури му бяха горе-долу познати. А и реката, провираща се сред възвишенията, винаги беше на лице.

Тук нищо не му бе познато. Мястото бе съвсем различно и не можеше да има никакво съмнение, че той бе запратен много по-назад във времето, отколкото когато и да било друг път – тогава, когато на Земята е имало само един голям океан и когато навярно в атмосферата е имало много по-малко кислород, отколкото в следващите ери. По всяка вероятност той бе много близо до онази епоха, в която животът за същество като него би бил невъзможен. Тук обаче кислородът очевидно бе достатъчно, макар че човек трябваше да поема повече въздух отколкото обикновено. Ако се върнеше няколко милиона години назад, кислородът щеше вероятно да падне под необходимото ниво и щеше вече да е недостатъчен. А още малко по-назад вече изобщо нямаше да има свободен кислород.

Наблюдавайки брега, Дейниълс забеляза дребните същества, които сновяха насам-натам по брега, търсейки подслон сред съчките, донесени

от приборя и покрити с бялата пяна от разбиващите се вълни или в дупките из брега. Дейниълс докосна скалата под себе си и изчопли малко от зеленото ѝ покритие. То се отлющи и полепна по кожата му. Дланта му се покри с лигава, желатинообразна маса, която бе гнусна и мръсна.

Значи тук за първи път бе възникнал животът. Тези гадинки, които се придържаха плътно към водата и не смееха, а и не можеха да се отдалечат твърде много от нея, едва ли можеха да се нарекат същества. Те почти не се отделяха от водата, тази нежна и грижовна майка-кърмилница, в която първо се бе зародил животът. Дори растенията не се отдалечаваха от морето и съществуваха навярно само върху скалите, които бяха така близо до вълните, че от време на време до тях достигаха водните пръски.

Дейниълс забеляза, че сега дишаше по-леко. Да крачи през тинята и да се катери по скалата в бедната на кислород атмосфера беше непосилна и изтощителна работа. Но така, както седеше кротко върху скалата, той се чувстваше добре.

Сега, след като кръвта вече не шумеше в ушите му, Дейниълс усети тишината. Чуваше един-единствен звук – плисъкът на водата, миеща тиестия бряг. Беше самотен звук, който не нарушаваше, а по-скоро подсилваше тишината.

Никога преди в живота си той не бе усещал такава липса на звуци. Там в неговите други светове Дейниълс знаеше, че има много шумове дори и в най-тихите дни. Ала тук нямаше нищо, което би могло да произведе някакъв звук: нито дървета, нито животни, нито насекоми, нито птици. Имаше само вода, стигаща до далечния хоризонт и едно ярко слънце в небето.

За първи път след толкова месеци Дейниълс отново изпита чувството, че не е на мястото си, че не принадлежи към тази среда и че се намира там, където не го искат, където няма право да бъде и където е натрапник – в един свят, който нямаше граници и бе открит не само за него, но за всичко, което бе по-сложно и по-възвишено от малките гадинки на брега.

* * *

Дейниълс седеше под чуждото слънце, заобиколен от чужда вода, наблюдавайки малките организми, които в следващите ери щяха да създадат същества като него. Опита се да почувства някакво сходство с тези дребни създания, ала не успя.

И изведнъж тук на това място, където имаше само един-единствен

звук, се чу някакво бумтене, много слабо, но ясно, което се усилваше с всеки миг. Звуковите вълни се удряха във водната повърхност и в малкия остров... Този шум идваше от небето!

Дейниълс скочи на крака, погледна нагоре и видя космическия кораб, който се носеше към него. Ала това не беше кораб от твърда материя. Поне така изглеждаше. Беше доста безформено творение – сякаш много светлинни плоскости (ако изобщо съществуваше такова нещо като светлинна плоскост) бяха нахвърляни и криво-ляво се бяха слели в едно цяло.

Корабът пулсираше, а от това цялата атмосфера виеше. Светлинните плоскости променяха формата си или местата си така, че всеки следващ миг корабът изглеждаше различен.

Отначало корабът се движеше бързо към земята, но сега вече бе намалил скоростта си, насочвайки се тромаво и неотклонно към острова.

Дейниълс осъзна, че прикляка и че не може да откъсне нито очите, нито другите си сетива от тази светеща и трещяща грамада, идваща от небето.

Водата, калният бряг, скалите, макар и огрени от яркото слънце, затрепкаха в такт с проблясванията на изменящите се светлинни плоскости. Присвил очи срещу светкавиците на летящата грамада, Дейниълс забеляза, че тя няма да се приземи върху острова, както той се бе уплашил в началото, а на около тридесет метра от брега.

На петнадесетина метра от повърхността на водата огромният кораб спря и затрептя във въздуха. Изведнъж от него се отдели някакъв светъл предмет, който цопна във водата, но потъна само наполовина – отдолу опря в калното дъно, а горната му част се показва над морската повърхност. Предметът всъщност беше кълбо – ярко светещо кълбо, в което водата тихичко се плискаше и дори на фона на грохота, идващ от кораба, на Дейниълс се стори, че чува тихото плискане на водата в кълбото.

Тогава над пустошта се разнесе глас, заглушаващ тътена на кораба и въображаемия плясък на морските вълни, миещи кълбото – беше тъжен, съдбовен глас (но пък едва ли беше глас, защото всеки глас би бил твърде немощен, за да бъде чул). Думите обаче бяха на лице и не можеше да има никакво съмнение в онова, което гласът казваше:

И така според решението на съда и присъдата, ти си пренесен и ще бъдеш изоставен тук на тази гола планета, където ние най-горещо се надяваме да намериш време и възможност, за да помислиш над греховете си и особено над греха на (тук вече думите и понятията бяха

неразбираеми за Дейниълс и той ги чуваше само като неясно бучене, но самият този звук или нещо в него сякаш смръзна кръвта в жилите му и го накара да почувства такова отвращение и ненавист, каквито никога не бе изпитвал преди). Навярно е твърде жалко, че не си подвластен на смъртта, защото колкото и да се презираме, когато я осъществяваме, смъртта все пак би била много по-хуманен начин да прекъснем съществуването ти и би ни послужила много по-добре отколкото това депортиране, имащо за цел да ти отнеме всякаква възможност да влизаш отново в контакт с живи същества. Тук извън всякакви интергалактически връзки, на тази неотбелязана върху картата планета ние можем само да се надяваме, че сме изпълнили задачата си. Ние неотклонно ще изискваме от теб такова самопознание и самоконтрол, че дори да бъдеш освободен някога поради небрежност или зложелание, ти да намериш сили в себе си така да управляваш съществуването си, та да не се възползваш от това и да не срещнеш повече такава участ. А сега според нашия закон, имаш право на последна дума.

Гласът секна и след миг се чу друг. Макар изразите този път да бяха по-неясни, те все пак лесно намериха съответствията си в човешката реч и до учите на Дейниълс достигна:

Я се шибай!

Грохотът се усили и корабът започна да се издига в небето. Дейниълс го гледа докато тътенът затихна и докато светлата грамада се превърна в малка блещукаща точица върху синия небосклон.

Дейниълс се изправи на крака, ала все още слаб и разтреперан. Опипа с ръка скалата зад себе си и успя криво-ляво да седне върху нея.

Отново единственият звук, който се чуваше, бе тихото плискане на водата в брега. Плясъкът на вълните обаче около бляскащото кълбо на тридесетина метра от брега не се чуваше, макар Дейниълс да мислеше, че ще може да го улови. И отново той започна да се бори за глътка въздух.

Там в плитчината, до калния бряг, който се издигаше стръмно нагоре, несъмнено лежеше съществото от камъка. И какво бе станало тогава, че Дейниълс бе пренесен през стотици милиони години назад до тази микрочастица от времето, съдържаща отговора на всички въпроси, които си бе задавал във връзка с интелекта, заключен в камъка? Не би могло да е чисто съвпадение, защото бе прекалено голямо, за да е възможно. Нима той, Дейниълс, по някакъв неосъзнат начин бе придобил много повече знания от създанието, кацнало върху скалната издатина? Много повече, отколкото той самият предполагаше?! За миг Дейниълс си

спомни как интелектите на двамата се бяха срещнали и как се бяха слели. Нима в този момент се бе осъществило предаване на знание, което не бе регистрирано от съзнанието му и което бе останало скрито някъде, в дълбините му? А може би това беше действието на някаква предупреждаваща психиката система, задействана така, че да обезкуражи всяко разумно същество в бъдещето, което би се изкушило да освободи изостаненото и откъснатото от света създание?

Ами какво бе искрящото създание, кацнало върху скалната тераса? Нима съществото, заключено в кълбото притежаваше някаква неподозирана доброта... която бе призовала верността и кучешката привързаност на съществото върху скалата, неподвластни на бавната геологическа разруха? Този въпрос породи и други: кое бе добро и кое зло? Кой имаше право да отсъди?

Съществуването на искрящото създание разбира се само по себе си изобщо не беше доказателство. Никое човешко същество не бе така лишено от доброта, че да не може да се надява някое вярно куче да го следва и пази до смъртта му.

Още по-чудно бе онова, което се бе случило в объркания му мозък и което така безпогрешно го бе изпратило в онзи жизнено важен момент. Какво ли още би могъл да открие Дейниълс, което да го изуми и слиса? Докъде щеше да го доведе този негов импулс и каква част от пътя към пълното познание щеше да измине той? И какъв ли бе смисълът на този импулс?

Дейниълс седеше върху скалата и се задъхваше. Морето се бе ширнало, спокойно и гладко под палещите лъчи на слънцето. Само от време на време повърхността му бавно се надигаше образувайки дългите вълни, миещи огненото кълбо и разбиващи се в брега. Дребните животинки сновяха напред-назад в калта и Дейниълс изтри ръка в панталоните си, за да махне зелената, лепкава слуз от дланта си.

Помисли си, че може да нагази във водата и да отиде до кълбото, заседнало в тинята, за да го разгледа по-отблизо. Но в такава бедна на кислород атмосфера разстоянието щеше да му се стори твърде голямо. Не можеше да поеме такъв риск също и поради факта, че щеше много да се отдалечи от мястото, което в далечното бъдеще беше мястото на завръщането му към неговото настояще.

След като възбудата и вълнението от новото му местонахождение, а също и чувството му за „не на място“ преминаха, малкият, пуст и каменен остров стана изведнъж скучен. Нямахше нищо друго освен небе, вода и един бряг от кал и тиня. Нито пък имаше какво толкова да се

види. Дойде му на ум, че след като корабът бе отлетял вече и великото събитие се бе случило, вече нямаше какво повече да се случва. Разбира се извършваха се много процеси, които в бъдеще щяха да доведат до големи промени, ала те в по-голямата си част протичаха незабелязано и то най-вече на дъното на това плитко море. „Тези сновящи насам-натам гадинки“, помисли си Дейниълс, „и животът в зелената тиня, полепнала по скалата, са упоритите и безмозъчни пионери на онзи далечен ден, в който... Страхотно е да го види и да си го помисли човек, но всъщност не е чак толкова интересно.“

Той започна да чертае безцелни фигури в пясъка с върха на ботуша си. Опита се да остави отпечатък на стъпалото си, но толкова кал бе залепнала за подметката му, че нищо не се получи.

* * *

И в следния миг Дейниълс вече не риеше в тинята, а в нападалата шума, покрита с лед и сняг.

Слънцето изчезна и наоколо бе тъмно, като се изключи светлинката в гората отгатак хълма. Снежната виелица го блъсна в лицето и той потрепери. Загърна се по-плътнo в якето си и се залови да го закопчава. Хрумна му, че човек би могъл и да умре при такава бърза промяна от горещо към студено. От дигащия пара, кален бряг той в един миг бе пренесен право в сърцето на северна снежна виелица.

Жълтеникавата светлина все още се виждаше там долу. Чуха се и гласове. Какво ставаше? Дейниълс бе почти сигурен за това къде точно се намирал – той бе на около тридесет метра над мястото, от което започваше скалата и наоколо не би трябвало да има нито хора, нито светлини.

Той тръгна бавно надолу по склона. Трябваше да върви все напред, за да стигне до дома си. Кравите сигурно чакаха пред вратата на обора, скупчили се една до друга, за да се предпазят от бурята. Гърбовете им сигурно бяха покрити с ледени шушулки и сняг и те навярно отдавна копнееха за топлината и сигурността на обора. Прасетата не бяха нахранени, кокошките също. Човек все пак трябваше да бъде по-разумен към добитъка си.

Обаче там долу имаше човек... някой, който светеше с фенер и бе застанал на самия ръб на скалата. Ако не внимаваше този клет глупак щеше да се подхлъзне и да полети в тридесет метровата пропаст. По всяка вероятност тези хора бяха ловци на миещи мечки, макар че в нощ като тази никой не би тръгнал на такъв лов. Миещите мечки отдавна се

бяха изпокрили в дупките си.

Но които и да бяха тези хора, Дейниълс трябваше да ги предупреди.

Той тъкмо бе изминал половината път до фенерчето, което сега бе оставено на земята, когато някой го взе и го вдигна високо. Дейниълс видя и разпозна лицето на човека, който го държеше и той забърза към него.

– Шерифе, какво правите тук?

Ала в себе си Дейниълс се почувства гузен, защото знаеше. Трябваше да се сети още щом бе видял светлината.

– Кой там?! – извика шерифът като бързо се извърна и наклони фенерчето така, че лъчите му да осветят Дейниълс. – Дейниълс?! Мили боже! Човече, къде си бил?!

– Просто се поразходих – измънка Дейниълс.

Този отговор не струваше и той го знаеше, но как би могъл да каже, че току-що се е завърнал от едно дълго пътешествие назад във времето?

– По дяволите! – възкликна възмутено шерифът. – Ние те търсим. Бен Адамс се уплашил, когато се отбил у вас и не те намерил. Той знае, че обичаш да ходиш из гората и се боеше да не ти се е случило нещо. Така че Бен ми позвъни, а после тръгна да те търси с момчетата си. Уплашихме се – помислихме, че или си паднал, или си пострадал някак. Никой човек не би оцелял в такава нощ.

– Къде е Бен сега? – попита Дейниълс.

Шерифът посочи надолу към основата на скалата, а Дейниълс видя двама мъже, навярно синовете на Адамс, да придържат въже, опънато около ствола на някакво дърво. Въжето се спускаше в пропастта.

– Спуска се по въжето – рече шерифът. – Иска да погледне в пещерата. Смяташе, че може да си там.

– Има право... – понечи да каже Дейниълс, но едва-що произнесъл тези думи, и в нощта проехтя пронизителен писък на ужас. Той не секваше, и продължаваше да ехти в тъмното.

Шерифът пхна фенерчето в ръцете на Дейниълс и се втурна напред.

„Ама че страхливец!“ – помисли си Дейниълс. Този човек бе достатъчно подъл, за да подготви смъртта му като го затвори в пещерата. Но когато всичко бе направено, той се бе уплашил сам да довърши делото си и се бе обадил на шерифа, та да го използва като свидетел за добрите му намерения. Такъв човек беше голям страхливец.

Писъците преминаха в стонове. Шерифът задържа въжето,

подпомогнат от единия син. След малко от бездната се показаха главата и раменете на Адамс, а шерифът се пресегна и го изтегли на сигурно място.

Бен Адамс се просна на земята като продължаваше да стене. Шерифът го раздруса и го изправи на крака.

– Какво става, Бен?

– Там долу има нещо! – изпищя Бен. – Има нещо в пещерата...

– Нещо ли?! По дяволите! Какво може да е?! Дива котка? Пантера?

– Не видях! Просто знаех, че е там! Усетих го! Беше клекнало вътре, в пещерата!

– Как може да има някой там?! Та нали дървото е отсечено?! Как би могъл човек да се изкачи до пещерата?

– Не зная – виеше Адамс. – Може да е било там още преди отсичането на дървото! Може някой да го е затворил там!

Единият син прихвана Адамс и шерифът го пусна. Другият изтегляше въжето навивайки го на спретнато кълбо.

– И още нещо – обади се отново шерифът. – Защо реши, че Дейниълс може да е в пещерата? Онова дърво е било отсечено, а той не е имал въже като тебе. Иначе щяхме да го намерим. Ако бе използвал въже, то щеше да е още тук. Изобщо не разбирам какво става! Да пукна, ако разбирам! Ти се спускаш долу в оная ми ти дупка, а Дейниълс излиза от гората! Някой няма ли да ми каже какви са тия работи?!

Адамс, който с накуцване се придвижваше напред, съзря Дейниълс и изведнъж замръзна на мястото си.

– Ти откъде дойде? – попита той. – Ние се трепем тук да го търсим и рискуваме, а той...

– О, я се прибирай вкъщи! – извика възмутен шерифът. – Цялата тая работа е доста гнила. Ще ми трябва време, за да я разнища.

Дейниълс протегна ръка към момчето, което навиваше въжето.

– Предполагам, че това е моето въже – рече той.

Изненадан, младежът безропотно му го подаде.

– Ние ще минем през гората – рече Бен. – Така скъсяваме пътя.

– Лека вечер, господа – рече шерифът.

Той и Дейниълс заслizaха бавно по стръмнината.

– Дейниълс – рече шерифът, – не ми разправяй, че си се разхождал в тази виелица. Ако беше, по дрехите ти щеше да има много повече сняг, отколкото сега. Изглеждаш така, сякаш току-що си излязъл от нечия къща.

– Е, навярно не съм се разхождал точно тук – каза Дейниълс.

– Ще бъдеш ли така любезен да ми кажеш къде беше? Нямам нищо против да си върша работата така, както аз я разбирам, но мразя да ме правят на глупак, когато си изпълнявам служебния дълг.

– Шерифе, не мога да ви кажа. Извинете, но просто не мога.

– Добре тогава, ами въжето?

– Въжето си е мое – отвърна Дейниълс. – Бях го загубил.

– Предполагам, че и по този въпрос нищо не можеш да ми кажеш.

– Така е.

– Знаеш ли – рече шерифът, – през всичките тези години с Бен Адамс съм си имал доста неприятности. И направо не ми се мисли, че същото ще бъде и с тебе!

Двамата изкачиха хълма и пред тях се показва къщата на Дейниълс. Колата на шерифа бе спряла отстрани на пътя.

– Ще влезете ли? – попита Дейниълс. – Можем да пийнем по нещо.

Шерифът поклати глава.

– Някой друг път – рече той. – Може би съвсем скоро. Мислиш ли, че в пещерата има нещо, или Бен само си въобразява? Ама голямо шубе е той...

– Навярно няма нищо – отвърна Дейниълс. – Но ако Бен си е помислил, че има, може и да е истина. Онова, което е било във въображението му, може да е било също толкова истинско, колкото ако имаше нещо в пещерата. Шерифе, всички ние се движим сред неща, които са до самите нас и които никой не вижда.

Шерифът му хвърли бърз поглед и рече гневно:

– Дейниълс, какви ги приказваш?! Какви са тия неща, дето ходят до тебе и ти душкат задника?! И защо се напъха в оная забравена от бога дупка? Какво става тук?!

Той обаче не дочака отговор, а влезе в колата, запали мотора и запраши надолу по пътя.

Дейниълс стоеше срещу вятъра и гледаше как светлинките на стоповете се изгубват в снежния мрак. Той поклати глава озадачен. Шерифът бе попитал нещо, а не бе изчакал за отговор. Може би той просто не желаше отговор на въпроса си.

Дейниълс се обърна и тръгна нагоре по заснежената пътека към къщата. Искаше му се да хапне нещо и да изпие чаша кафе. Но първо трябваше да си свърши работата – да издои кравите и да нахрани прасетата. Кокошките трябваше да почакаат до сутринта – беше твърде късно за тях. Кравите сигурно чакаха при вратата на обора. Бяха чакали дълго, а не трябваше да ги оставя толкова дълго.

Той отвори вратата и влезе в кухнята.

Нещо го чакаше там. То се бе настанило върху масата, или трепкаше така ниско над нея, та изглеждаше, че сякаш е седнало отгоре ѝ. Огънят в печката бе изгаснал и в стаята бе тъмно, но създанието искреше.

Ти видя, нали? – попита то.

– Да – отвърна Дейниълс. – Видях и чух. Не зная какво да правя. Кое е добро е кое зло? Кой знае кое е добро и кое е зло?

Не си ти – отвърна съществото. – Но не съм и аз. Аз мога само да чакам и да пазя вратата.

„Тогава сигурно някой горе сред звездите знае“, помисли си Дейниълс. Може би като слушаше звездите и като се опитваше да се вмъкне в разговорите им, задавайки въпроси, той щеше да получи отговора. Все пак трябваше да има някаква общовалидна етика! Или някакъв списък с десет общовалидни заповеди! Вероятно не точно десет... може би само две-три. Но колкото и да бяха, щеше да е напълно достатъчно.

– Сега не мога да остана, за да си говорим – рече Дейниълс. – Трябва да се погрижа за добитъка. Ти стой тук. После ще поговорим.

Той заопипва стената за газената лампа, която бе закачена там. Намери кибрит и я запали. Мъждукащият пламък образува малко светло петно сред мрака на стаята.

Има ли други, за които трябва да се погрижиш? – попита съществото. – Други, които не са като тебе, но разчитат на тебе, защото нямат твоя ум?

– Предполагам, че може и така да се каже – отвърна Дейниълс. – Никога не съм чувал, някой да го изрази по този начин.

Може ли и аз да дойда с тебе? – попита съществото. – Току-що ми хрумна, че в много отношения ние с тебе си приличаме.

– Много... – подхвана Дейниълс, но така и не довърши изречението си.

„Не е куче!“, мина през ума му. Това не беше вярното куче, а пастирът. Този ли беше отговорът? Не господарят, а заблудената овца?

И той протегна ръка към съществото в знак, че го разбира, но бързо я отдръпна, припомняйки си, че всъщност не можеше да го пипне.

Дейниълс вдигна газената лампа и се обърна към вратата.

– Хайде, ела – рече той.

Двамата заедно излязоха навън в бурята и се упътиха към обора и кравите, които чакаха.

КРАЙ

© 1970 Клифърд Саймък
© Вилиана Данова, превод от английски

Clifford Simak
The Thing in the Stone, 1970

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/994>]